

Н.М. ВОЛОСНІКОВА, Ф.В. АБРАМОВ., Н.Н. ГУБАНОВА**МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА МІКРО- ТА МАКРОРІВНІ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Стаття присвячена аналізу механізмів забезпечення економічної безпеки в умовах трансформації міжнародних відносин, що супроводжується загостренням геополітичної напруги, економічними кризами та структурними змінами у глобальній економіці. У дослідженні висвітлено як національні, так і міжнародні аспекти формування стійкої економічної безпеки на мікро- та макрорівні, зокрема в умовах зростання взаємозалежності між державами, транснаціональними корпораціями та фінансовими інститутами. Особливу увагу приділено ролі міжнародних організацій (МВФ, Світовий банк, СОТ, ОЕСР) у розробці та імплементації економічних стратегій, спрямованих на зміцнення стійкості держав до глобальних економічних загроз.

У статті досліджено інструменти державного регулювання економічної безпеки, серед яких: фінансово-бюджетна політика, антикризове управління, стратегічне планування розвитку ключових галузей та захист критичної інфраструктури. Окрему увагу приділено функціонуванню суб'єктів господарювання в умовах економічної турбулентності – зокрема, питанням корпоративної безпеки, адаптації бізнесу до зовнішньоекономічних ризиків та участі підприємств у міжнародних економічних зв'язках. Аналізуються виклики, які постали перед економіками держав унаслідок повномасштабної війни в Україні, порушення глобальних логістичних ланцюгів та енергетичної безпеки, а також вплив цих процесів на механізми економічної безпеки на міжнародному рівні.

Підкреслюється необхідність синхронізації зусиль національних урядів, міжнародних інституцій та приватного сектору задля формування нової архітектури економічної безпеки, що враховує як внутрішні вразливості держав, так і зовнішні загрози. Стаття акцентує на тому, що ефективне реагування на економічні ризики потребує міжрівневої взаємодії та модернізації механізмів економічної співпраці, зокрема в умовах війни, санкційної політики та глобальної конкуренції. Увага також зосереджена на потенціалі міжнародної кооперації в забезпеченні сталого розвитку, відновлення постконфліктних економік та зміцнення економічного суверенітету держав.

Ключові слова: економічна безпека; міжнародні відносини; мікрорівень; макрорівень; економічна стабільність; глобальні ризики; міжнародні організації; Україна; постконфліктне відновлення; державне регулювання

N. VOLOSNIKOVA, F. ABRAMOV, N. GUBANOVA**MECHANISMS FOR ENSURING ECONOMIC SECURITY AT THE MICRO- AND MACRO-LEVEL IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL RELATIONSDS**

The article is dedicated to an in-depth analysis of the mechanisms for ensuring economic security at both the micro and macro levels within the evolving framework of international relations. In the context of intensified geopolitical tensions, global economic disruptions, and structural shifts in international trade and finance, the issue of economic security is gaining unprecedented importance for both individual states and the global community. The authors examine the complex interplay between national strategies for safeguarding economic sovereignty and the influence of global institutions, such as the International Monetary Fund (IMF), the World Bank, the World Trade Organization (WTO), and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Special attention is paid to how these organizations support countries in managing crises, stabilizing financial systems, and creating a resilient economic environment.

On the macro level, the study explores state-level policy instruments, including fiscal regulation, monetary interventions, critical infrastructure protection, and strategic sectoral development, aimed at reducing economic vulnerabilities. On the micro level, it highlights the role of enterprises in maintaining their own economic resilience through risk management, diversification strategies, cybersecurity measures, and adaptation to changing international economic conditions. The article also addresses the increasing role of public-private partnerships and multi-stakeholder cooperation in strengthening the overall economic architecture.

The consequences of the full-scale war in Ukraine are analyzed as a key case study demonstrating the fragility of economic systems under military aggression and the cascading effects on international trade, energy security, investment flows, and food supply chains. The authors argue that the current global challenges necessitate a rethinking of traditional economic security models and call for the development of more flexible, multilevel, and inclusive mechanisms of economic governance. Emphasis is placed on international solidarity, enhanced coordination, and the integration of security considerations into economic policy-making processes.

Ultimately, the article provides a comprehensive view of how economic security is shaped in the modern world, underlining the necessity of synchronizing national and international efforts to ensure long-term stability, competitiveness, and sustainable development. It also reflects on the prospects for international economic cooperation in the post-conflict recovery of states affected by war and political instability.

Keywords: economic security; international relations; macro level; micro level; global risks; international institutions; resilience; Ukraine; conflict economy; economic governance; sustainable recovery; international cooperation

Вступ. У сучасних умовах глобальної нестабільності питання економічної безпеки набуває ключового значення як для окремих держав, так і для світового співтовариства загалом. Зростання геоекономічної конкуренції, порушення міжнародних ланцюгів постачання, фінансові кризи, війна в Україні та вплив гібридних загроз – усе це зумовлює необхідність переосмислення механізмів формування економічної стійкості на різних рівнях. Економічна безпека є базовим елементом національної безпеки, а її ефективне забезпечення – запорука стабільного розвитку, збереження суверенітету та соціального добробуту населення.

На макрорівні економічна безпека передбачає здатність держави формувати та реалізовувати

політику, спрямовану на мінімізацію зовнішніх і внутрішніх ризиків, збереження стратегічної автономії та підтримку конкурентоспроможності в умовах глобалізованої економіки. На мікрорівні це означає здатність суб'єктів господарювання адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища, забезпечувати власну фінансову стійкість, корпоративну безпеку та ефективну участь у міжнародному економічному обміні.

В умовах інтенсивного розвитку міжнародних відносин, коли міждержавна взаємозалежність виступає як фактор стабільності, так і вразливості, актуальним стає вивчення механізмів, які дозволяють країнам і підприємствам ефективно реагувати на новітні виклики. У центрі дослідження – аналіз

стратегій, інструментів та інституцій, що забезпечують економічну безпеку в рамках міжнародної співпраці, включаючи політику економічної інтеграції, міжнародну технічну допомогу, фінансову підтримку та регуляторну гармонізацію.

Аналіз останніх досліджень та літератури.

Проблематика забезпечення економічної безпеки на мікро- та макrorівні в контексті міжнародних відносин активно досліджується у науковій літературі, однак низка аспектів залишається недостатньо вивченою, особливо в умовах глобальних криз, воєнних конфліктів та структурної трансформації світової економіки. У працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як В. М. Гейць, О. С. Власюк, С. В. Лаптев, О. І. Амоша, А. І. Сухоруков, Т. І. Єфименко, Rima Tamošiūnienė, Corneliu Munteanu, Kevin P. Gallagher, Robert Gilpin, розглядаються теоретичні засади економічної безпеки, механізми її забезпечення в глобалізованому середовищі, а також вплив зовнішніх ризиків на національні економіки.

Зокрема, В. М. Гейць та О. С. Власюк у своїх роботах акцентують увагу на структурних ризиках економічного розвитку України, пов'язаних із високою залежністю від зовнішніх ринків та нестабільною фінансовою системою. О. І. Амоша досліджує галузеві аспекти економічної безпеки, зокрема в енергетичному секторі, а С. В. Лаптев аналізує вплив державної політики на економічну безпеку підприємств в умовах воєнного стану.

Метою цієї наукової статті є аналіз сучасних глобальних викликів у сфері економічної безпеки, дослідження механізмів її забезпечення на мікро- та макrorівні, а також оцінка ефективності міжнародної взаємодії в умовах зростаючої економічної нестабільності. Особлива увага приділяється ролі державної економічної політики, стратегій корпоративної безпеки та діяльності міжнародних економічних організацій, які сприяють формуванню стійких економічних систем. У фокусі дослідження – взаємозв'язок між внутрішніми і зовнішніми факторами економічної безпеки, зокрема в умовах воєнного конфлікту, санкційного тиску та трансформації світових ринків. На основі проведеного аналізу стаття спрямована на виявлення ключових ризиків і перспектив формування ефективної системи економічної безпеки в контексті сучасних міжнародних відносин.

Методологія та методи дослідження.

Методологічною основою дослідження є системний підхід, який дозволяє розглядати міжнародні відносини у сфері забезпечення миру та безпеки як комплексну взаємодію держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів. Використано принципи міждисциплінарного аналізу, що поєднує підходи міжнародних відносин, політичних наук, економіки та безпекознавства.

Результати дослідження.

Забезпечення економічної безпеки на макrorівні вимагає від держав системного управління стратегічними ресурсами, ефективної економічної

політики, адаптивності до зовнішніх шоків, а також активної участі у міжнародних економічних процесах. У сучасному світі, де загрози набувають комплексного характеру – від пандемій і воєн до санкційного тиску, кіберзагроз та кліматичних катастроф – макроекономічна безпека перетворюється на багатоаспектне завдання, яке охоплює як національні, так і глобальні виміри.

Ключовими напрямками зміцнення макrorівневої економічної безпеки є:

- економічне планування на основі сценарного аналізу ризиків (інфляція, дефіцит бюджету, енергетичні кризи);
- розвиток інституційної спроможності держави (фінансовий контроль, антикорупційна політика, незалежні регулятори);
- формування антикризових резервів (валютні резерви, продовольчі запаси, стратегічні фонди);
- інтеграція до міжнародних економічних і торговельних альянсів, які забезпечують спільну відповідь на транснаціональні виклики.

З огляду на повномасштабну війну в Україні, особливої ваги набули механізми зовнішньої фінансової підтримки (макрофінансова допомога від ЄС, транші МВФ, підтримка Світового банку), а також стратегічні угоди з ключовими партнерами щодо модернізації інфраструктури, реформування енергетики та посилення інституційної стійкості.

Важливою тенденцією стало перенесення фокусу з короткострокового економічного зростання на довгострокову економічну безпеку, зокрема через розвиток стійких екосистем, локалізацію виробництва, підтримку внутрішнього інвестора та зменшення критичної залежності від імпорту. Сучасна економічна безпека на макrorівні більше не є лише економічною категорією – вона інтегрує політичні, соціальні, інформаційні та безпекові елементи.

Таким чином, формування ефективної системи макроекономічної безпеки можливе лише за умов стратегічного управління, сильної державної інституційності та активної участі в міжнародній економічній співпраці, що дозволяє державам не лише реагувати на глобальні виклики, а й впливати на формування нової архітектури економічного порядку.

У забезпеченні економічної безпеки мікрорівень – тобто діяльність підприємств, установ і домогосподарств – відіграє ключову роль, оскільки саме ці суб'єкти першими реагують на зміни в економічному середовищі та виступають фундаментом стійкості національної економіки. Сучасні виклики – війна, інфляція, порушення ланцюгів постачання, дефіцит ресурсів, нестабільність ринків – змушують бізнес радикально трансформувати свої підходи до стратегічного планування, операційної діяльності та безпекової політики.

Одним із центральних механізмів формування економічної безпеки на мікрорівні є управління ризиками – як внутрішніми, так і зовнішніми. Підприємства впроваджують антикризові стратегії,

створюють резервні фонди, оцінюють вразливість постачальницьких та збутових каналів, укріплюють договірну дисципліну. Набувають ваги інструменти комплаєнсу, кібербезпеки, страхування, диверсифікації постачання та технологічної автономії.

В умовах війни в Україні бізнес, особливо в секторах виробництва, логістики та торгівлі, адаптується шляхом:

- фізичної релокації підприємств у відносно безпечні регіони;
- цифровізації бізнес-процесів для збереження працездатності в умовах віддаленого управління;
- залучення до державних програм підтримки МСП (наприклад, програма «єРобота», гранти на переробку, пільгове кредитування);
- орієнтації на внутрішній ринок як компенсатор зовнішніх втрат.

Також змінюється парадигма кадрової політики: у фокусі – збереження ключових працівників, гнучкі умови праці, підтримка психологічної стійкості персоналу. Підприємства дедалі частіше інвестують у корпоративну безпеку – фізичну, фінансову, правову – як в елемент стратегічного управління.

У цілому, економічна безпека на мікрорівні вже не зводиться лише до прибутковості. Вона охоплює здатність підприємства:

- функціонувати в умовах нестабільності;
- зберігати критичні ресурси та канали збуту;
- адаптуватися до регуляторних змін;
- та брати участь у міжнародних економічних зв'язках з урахуванням глобальних ризиків.

Таким чином, трансформація бізнес-моделей, орієнтованих на стійкість, інновації та безпеку, є невід'ємним елементом побудови сильної економіки в умовах зростання системних загроз.

У глобалізованому світі економічна безпека національних держав дедалі більше залежить від ефективної взаємодії з міжнародними економічними організаціями, які відіграють роль стабілізатора, донора, інституційного арбітра та реформатора. Такі структури, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Світова організація торгівлі (СОТ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), а також Європейський Союз і G7 – відіграють ключову роль у формуванні правил економічної поведінки, координації політик та подоланні кризових ситуацій.

По-перше, міжнародні організації виконують стабілізаційну функцію в періоди економічних шоків, надаючи країнам доступ до фінансових ресурсів, технічної допомоги, консультаційної підтримки. В умовах війни в Україні ця функція реалізується через численні пакети макрофінансової допомоги (наприклад, програма Extended Fund Facility від МВФ 2023–2027 рр., допомога ЄС на понад €50 млрд, кредитні гарантії від Світового банку). Така підтримка дозволяє зберігати ліквідність, стримувати інфляцію, утримувати базові соціальні витрати та підтримувати фінансову систему в робочому стані.

По-друге, важливою є функція інституційного впливу. Міжнародні організації виступають каталізаторами реформ, встановлюючи умови для надання допомоги, які заохочують країни до змін у сфері управління державними фінансами, боротьби з корупцією, дерегуляції, прозорості бюджетного процесу та розвитку конкурентного ринку. Це створює передумови для зміцнення інституційної складової економічної безпеки.

По-третє, міжнародні структури сприяють інтеграції країн у глобальні економічні системи, забезпечуючи доступ до ринків, інвестицій, новітніх технологій та міжнародних стандартів. Для країн з перехідною економікою, таких як Україна, це має особливо важливе значення, оскільки дозволяє зменшити залежність від окремих партнерів, збалансувати зовнішньоекономічні зв'язки, підвищити експортний потенціал.

По-четверте, міжнародні організації відіграють координаційну роль у формуванні колективних відповідей на глобальні виклики – енергетичну кризу, зміни клімату, продовольчу нестачу, кіберзагрози, масову міграцію. У цих питаннях економічна безпека окремої держави вже не може бути ізольованою, і саме тому участь у глобальних форумах (COP, Davos, UNDP, FAO) стає не лише дипломатичним актом, а й частиною безпекової стратегії.

По-п'яте, діяльність міжнародних організацій сприяє довірі інвесторів до національної економіки. Участь у програмах МВФ, рейтингова підтримка з боку Світового банку або ОЕСР, позитивні оцінки ЄС – це не лише фінансова допомога, а й сигнал приватному сектору, що країна дотримується міжнародних зобов'язань, проводить реформи і має потенціал до відновлення.

Таким чином, міжнародні економічні організації є не лише джерелом ресурсів, а й важливою інституційною опорою для формування сучасних моделей економічної безпеки, які поєднують принципи національного суверенітету з необхідністю глобальної взаємодії. У сучасному середовищі саме через співпрацю з цими структурами країни можуть вибудовувати більш стійкі, адаптивні та інтегровані системи економічного управління.

Критична інфраструктура та цифрова сфера є одними з найуразливіших, але водночас найважливіших елементів економічної безпеки як на національному, так і на міжнародному рівні. У сучасних умовах, коли війни, кібератаки, енергетичні кризи та політична дестабілізація набули системного характеру, саме інфраструктурна стійкість і цифрова готовність визначають спроможність держави та бізнесу функціонувати, забезпечувати життєдіяльність населення, підтримувати економічні зв'язки й адаптуватися до нових викликів.

По-перше, критична фізична інфраструктура – енергетика, транспорт, зв'язок, логістика, водопостачання – є основою національної економіки. Війна в Україні чітко продемонструвала, що цілеспрямоване знищення таких об'єктів призводить не лише до порушення побуту, а й до зупинки виробничих ланцюгів, втрати експортного потенціалу

та падіння інвестиційної привабливості. Захист об'єктів критичної інфраструктури стає пріоритетом політики економічної безпеки, зокрема шляхом їх децентралізації, резервування, модернізації та переведення на автономні джерела енергії.

По-друге, цифрова трансформація є не лише інструментом інноваційного розвитку, а й необхідною умовою стійкості в умовах криз. Платформи електронного урядування, електронні фінансові сервіси, кіберзахист банківської системи, захист персональних даних, цифрова ідентифікація та системи електронної комерції забезпечують безперервність управління та економічної активності навіть у надзвичайних умовах. Україна, попри повномасштабну війну, продовжує розвивати цифрову державу (проекти «Дія», «Освіта», «Відновлення») – це не лише інструменти зручності, а й гарантія безпеки управлінських процесів.

По-третє, зростає значення кібербезпеки як частини економічної безпеки. Атаки на енергетичні системи, банки, транспортні мережі, медичні бази даних дедалі частіше спричиняють не просто технічні збої, а серйозні фінансові втрати та порушення макроекономічної стабільності. У зв'язку з цим зростає роль спеціалізованих агентств, кібервійськ, міждержавних центрів обміну інформацією, а також запровадження національних стратегій кіберзахисту.

По-четверте, важливим аспектом є відновлення і модернізація інфраструктури на основі принципів стійкості та сталого розвитку. Міжнародні донори, такі як Світовий банк, ЄБРР, USAID, дедалі частіше висувають вимоги щодо екологічної ефективності, цифрової інтегрованості та адаптації до змін клімату. Тобто йдеться не просто про ремонт пошкодженого, а про побудову нової, адаптивної економічної архітектури, здатної функціонувати в умовах майбутніх викликів.

По-п'яте, на перетині фізичної та цифрової інфраструктури формується новий вимір економічної безпеки – технологічний суверенітет. Його суть полягає у здатності держави контролювати ключові технології, володіти критичними даними, розвивати власні цифрові платформи та забезпечувати безпечну цифрову взаємодію як усередині країни, так і на міжнародному рівні.

Отже, захист і модернізація критичної інфраструктури, цифровізація ключових процесів, розвиток кіберзахисту та технологічна автономія – це не просто складові економічної політики, а центральні елементи нової парадигми економічної безпеки, яка формується в умовах глобальної нестабільності.

Інституційна спроможність держави, її здатність ефективно формулювати та реалізовувати економічну політику, координувати дії на різних рівнях управління й забезпечувати передбачуваність економічного середовища, є критично важливим чинником економічної безпеки. У сучасних умовах саме надійні, відповідальні, прозорі інститути виступають гарантом стабільності в періоди турбулентності, а також рушієм відновлення після криз.

По-перше, економічна безпека вимагає наявності ефективної системи стратегічного планування на всіх рівнях – від загальнодержавного до місцевого. Розробка національних стратегій економічної безпеки, секторальних програм розвитку, антикризових планів реагування має супроводжуватися механізмами регулярного моніторингу, аналізу ризиків і корекції цілей залежно від змін середовища. У цьому контексті важливу роль відіграє інституційна гнучкість, яка дозволяє адаптувати політику до нових викликів, не порушуючи стратегічної логіки.

По-друге, ключовим фактором є якість взаємодії між рівнями влади – центральним, регіональним і муніципальним. Сучасна практика доводить, що централізовані моделі прийняття рішень без урахування локального контексту часто виявляються неефективними. Натомість багаторівнева координація дає змогу оперативно реагувати на локальні загрози (наприклад, енергетичні відключення, порушення логістики, дефіцит пального), розподіляти ресурси ефективніше та мобілізувати місцевий бізнес, волонтерські ініціативи та громади.

По-третє, важливою складовою економічної безпеки є публічно-приватне партнерство (ППП). Забезпечення стійкості інфраструктури, цифровізація послуг, модернізація енергетики та реалізація відбудовчих проєктів у постконфліктний період – усе це потребує залучення приватного капіталу, технологій, управлінських рішень. Створення сприятливих умов для інвесторів, гарантії захисту власності, чесна конкуренція та судова незалежність – це основа довіри бізнесу до держави як партнера.

По-четверте, інституційна спроможність виявляється і в здатності держави забезпечувати верховенство права, антикорупційну політику та дотримання міжнародних зобов'язань. Недовіра до інститутів, зловживання владою, корупція й адміністративні бар'єри – це ті чинники, які послаблюють економічну безпеку навіть за умов наявності ресурсів чи міжнародної підтримки.

По-п'яте, у міжнародному вимірі важливою стає спроможність держави до конструктивної участі в глобальних економічних процесах. Це включає не лише залучення фінансової допомоги, а й активну позицію в переговорах, дотримання міжнародних стандартів, участь у колективних ініціативах (зокрема з кіберзахисту, кліматичної політики, цифрової торгівлі), а також представництво у впливових інституціях, що формують глобальні правила гри.

Таким чином, економічна безпека не може існувати без ефективних, функціональних і легітимних інституцій, які працюють скоординовано, прозоро та з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін. Лише за таких умов можна забезпечити системну стійкість економіки до внутрішніх і зовнішніх викликів та створити умови для сталого розвитку держави в умовах глобальної нестабільності.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що економічна безпека в умовах сучасної геополітичної турбулентності та глибоких трансформацій міжнародної системи вимагає комплексного підходу,

який охоплює як внутрішні механізми стійкості держави, так і зовнішні інструменти співпраці з міжнародними інституціями.

На макрорівні економічна безпека забезпечується через стратегічне планування, збалансовану бюджетну політику, диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків, створення стабільної інституційної системи та участь у міжнародних економічних організаціях. В умовах війни Україна демонструє приклад того, як підтримка з боку МВФ, ЄС, Світового банку й інших донорів дозволяє зберегти макроекономічну стабільність, забезпечити функціонування базових сфер держави та підтримати соціальні стандарти.

На мікрорівні ключову роль відіграє адаптивність бізнесу до викликів, що включає диверсифікацію ризиків, цифровізацію, гнучке управління ресурсами, зміцнення корпоративної безпеки та участь у системі публічно-приватного партнерства. Підприємства, що здатні швидко перебудовуватися в умовах кризи, не лише зберігають економічну життєздатність, а й підсилюють загальнодержавну стійкість.

Міжнародні економічні організації виступають важливим чинником економічної стабілізації та реформування. Вони не лише надають фінансові ресурси, а й сприяють запровадженню сучасних стандартів управління, контролюють ефективність використання допомоги та підтримують інтеграцію країн у світову економіку.

Критична інфраструктура та цифрова трансформація набувають особливого значення в умовах гібридних загроз. Їхній захист, модернізація та розвиток на основі принципів стійкості та інновацій є обов'язковими умовами формування економічної безпеки нового покоління.

Нарешті, інституційна спроможність держави та ефективна координація між рівнями влади створюють основу для довготривалої економічної стійкості. Від прозорості управлінських рішень, законності, дієвості антикорупційних заходів і відкритості до міжнародної взаємодії залежить здатність держави протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Таким чином, економічна безпека у XXI столітті – це багаторівнева система, що поєднує національні інтереси з глобальною взаємозалежністю. Її ефективне забезпечення можливе лише за умов інтегрованого підходу, стратегічного бачення, відповідального управління та міжнародної солідарності.

Список літератури

1. *Глобальні виклики та міжнародні відносини: теорія та практика* / О.І. Бондаренко, І.С. Степаненко та ін. – К.: Наукова думка, 2017. – 432 с.
2. *Міжнародні відносини та глобальні безпекові виклики* / І.В. Петров, О.А. Герасимова. – К.: Юридична практика, 2020. – 520 с.
3. *Зовнішня політика України в умовах глобалізації* / М.А. Шульга, Ю.О. Хмельницький. – К.: Літера ЛТД, 2021. – 359 с.
4. *Міжнародні організації в системі міжнародної безпеки: теоретичні та практичні аспекти* / О.В. Курінний, А.М. Іванова. – К.: Інститут міжнародних відносин, 2018. – 310 с.
5. *Збройні конфлікти та міжнародна безпека: сучасний контекст* / С.О. Бандура, І.П. Чекаленко. – К.: Видавництво Ніка-Центр, 2022. – 240 с.
6. *Безпека в міжнародних відносинах: глобальні виклики та нові стратегії* / В.І. Черняк. – К.: Кондор, 2020. – 312 с.
7. *Війна в Україні та міжнародна безпека: аналіз та прогнози* / М.О. Розумний, В.М. Шербань. – К.: Науковий світ, 2023. – 450 с.
8. *Міжнародні організації та їх роль у глобальній безпеці* / Т.О. Ковальчук. – Львів: Світ, 2019. – 278 с.
9. *Роль міжнародних організацій у миротворчих операціях: теорія та практика* / Ю.І. Літвак, Н.О. Єрмоленко. – К.: Нова думка, 2018. – 358 с.
10. *Глобальні безпекові виклики та нові форми міжнародної співпраці* / А.С. Грекова. – К.: Академія, 2021. – 402 с.

References (transliterated)

1. *Hlobalni vykyky ta mizhnarodni vidnosyny: teoriia ta praktyka* [Global Challenges and International Relations: Theory and Practice] / O.I. Bondarenko, I.S. Stepanenko ta in. – Kiev: Naukova dumka, 2017. – 432 p.
2. *Mizhnarodni vidnosyny ta hlobalni bezpekovi vykyky* [International relations and global security challenges] / I.V. Petrov, O.A. Herasymova. – Kiev: Yurydychna praktyka, 2020. – 520 p.
3. *Zovnishnia polityka Ukrainy v umovakh hlobalizatsii* [Ukraine's foreign policy in the context of globalization] / M.A. Shulha, Yu.O. Khmelnytskyi. – Kiev: Litera LTD, 2021. – 359 p.
4. *Mizhnarodni orhanizatsii v systemi mizhnarodnoi bezpeky: teoretychni ta praktychni aspekty* [International organizations in the system of international security: theoretical and practical aspects] / O.V. Kurinnyi, A.M. Ivanova. – Kiev: Instytut mizhnarodnykh vidnosyn, 2018. – 310 p.
5. *Zbroini konflikty ta mizhnarodna bezpeka: suchasnyi kontekst* [Armed conflicts and international security: the contemporary context] / S.O. Bandura, I.P. Chekalenko. – Kiev: Vydavnytstvo Nika-Tsentr, 2022. – 240 p.
6. *Bezpeka v mizhnarodnykh vidnosynakh: hlobalni vykyky ta novi stratehii* [Security in international relations: global challenges and new strategies] / V.I. Chemiak. – Kiev: Kondor, 2020. – 312 p.
7. *Viina v Ukraini ta mizhnarodna bezpeka: analiz ta prohnozy* [The War in Ukraine and International Security: Analysis and Forecasts] / M.O. Rozumnyi, V.M. Shcherban. – Kiev: Naukovyi svit, 2023. – 450 p.
8. *Mizhnarodni orhanizatsii ta yikh rol u hlobalnii bezpetsi* [International organizations and their role in global security] / T.O. Kovalchuk. – Lviv: Svit, 2019. – 278 p.
9. *Rol mizhnarodnykh orhanizatsii u myrotvorchykh operatsiakh: teoriia ta praktyka* [The role of international organizations in peacekeeping operations: theory and practice] / Yu.I. Litvak, N.O. Yermolenko. – Kiev: Nova dumka, 2018. – 358 p.
10. *Hlobalni bezpekovi vykyky ta novi formy mizhnarodnoi spivpratsi* [Global security challenges and new forms of international cooperation] / A.S. Hreko. – Kiev: Akademiia, 2021. – 402 p.

Надійшла (received) 01.09.2025

Відомості про авторів / About the Authors

Волоснікова Наталія Миколаївна (Volosnikova Nataliia) – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри загальної економічної теорії, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”: (066)6546909, Nataliia.Volosnikova@khp.edu.ua

Абрамов Федір Володимирович (Abramov Fedir) – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”: (095)1052834, abramov@khp.edu.ua

Губанова Ніно Нодарівна (Gubanova Nino) – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”: (050)6272829, Nino.Hubanova@khp.edu.ua